

відповідальність цієї групи за стратегію розвитку нації та держави, а не просто тримається на інтерпретуванні дійсності.

Список використаних джерел та літератури:

1. Sartre J.-P. Situations philosophiques. Gallimard, Collection Tel, № 171, 1990. pp. 219-238.
2. Foucault M. La Volonté de savoir. NRF-Gallimard, pp. 121-122.

ГОРПИНИЧ Людмила,

старший викладач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності Державного університету інформаційно -комунікаційних технологій

**ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ В
УМОВАХ ЦИФРОЛІЗАЦІЇ**

Проблеми розвитку підприємницького сектора видаються зараз дуже актуальними, особливо у епоху трансформації традиційних поглядів на ведення бізнесу, що пов'язано з розвитком і використанням процесів цифровізації в усі сфери життєдіяльності людського суспільства. Формування нового типу економічного розвитку, обумовленого створенням принципово нових інструментів та можливостей, викликає необхідність всебічного переосмислення різних аспектів підприємницької діяльності.

Цифровізація суттєво змінює способи ведення бізнесу та отримання прибутку. У сучасних умовах економічного та соціального розвитку процеси цифровізації рухаються прискореним темпом. Цифрова трансформація охоплює кожен галузь господарської діяльності. Одним із основних факторів конкурентоспроможності суб'єкта економіки стає використання високотехнологічних інструментів у своїй діяльності, зокрема цифрових технологій.

Нові цифрові технології змінили характер невизначеності, властивої підприємницьким процесам та результатам, а також способи боротьби з такою невизначеністю. Це підняло важливі питання на стику цифрових технологій та підприємництва – цифрове підприємництво. Основна увага в дослідженнях у сфері підприємництва приділялася розумінню природи та джерел невизначеності, що лежать в основі підприємницької діяльності, та способів, якими підприємницькі дії розгортаються в умовах такої невизначеності [1]. Справді, невизначеність «є концептуальним наріжним каменем для більшості теорій підприємця» [2]. В останні роки впровадження нових цифрових технологій, таких як мобільні технології, хмарні послуги, соціальні мережі, 3D-друк та аналіз даних, у різні аспекти підприємництва змінили характер невизначеності, властивої підприємницьким процесам та результатам, а також як способи боротьби з такою невизначеністю.

Зокрема це стосується двох основних елементів підприємницької діяльності, які лежать в основі нашого сучасного розуміння підприємництва, процесів та результатів. По-перше, цифрові технології зробили підприємницькі результати та процеси менш обмеженими – перехід від дискретних, непроникних та стійких кордонів до дедалі більше проникаючих та з плавним кордоном. З погляду результатів це стосується структурних кордонів продукту, послуги тощо (наприклад, до особливостей, обсягу та охоплення пропозиції), а з погляду процесів – до просторових та тимчасових кордонів підприємницької діяльності (наприклад, коли та де здійснюється діяльність) [2].

Цифрова економіка все активніше входячи в нашу повсякденну життя, змінює багато підходів, що склалися до організації та управління їх трудовою діяльністю. Цифрові технології та шостий ТУ найближчими десятиліттями призведуть до часткового заміщення людської праці машинним[3]. За даними Boston Consulting Group-19 у результаті цифровізації від 9 до 50% всіх існуючих професій можуть зникнути в найближче десятиліття. За даними інституту McKinsey, вже до 2036 року може бути

автоматизовано від 2 до 50% роботи, вираженої у людино-годинах, а до 2066 року ця частка може досягти 46-99% [4].

Цифрові технології забезпечують певний рівень плинності чи мінливості у підприємницьких процесах, дозволяючи їм розгортатися нелінійним чином у часі та просторі. Ці зміни – менш стійкі межі як підприємницьких результатів, так і процесів – у свою чергу призводять до змін у поведінці та діях з боку підприємців на цифровій арені. Зокрема, якщо результати підприємницької діяльності піддаються постійним змін та розвитку, тоді успіх у підприємницькій діяльності може більше не відбиватися у прийнятті зумовленої можливості чи виконанні зумовленої ціннісної пропозиції. Натомість підприємницькі дії повинні бути орієнтовані на сприяння ціннісному реченню, що безперервно розвивається, тобто діям, які використовують потенціал постійного перегляду можливостей.

Зараз бізнес переходить на використання цифрових технологій, уникає традиційних бізнес-процесів до «інтернету речей», до використання інших форм власності, інтерактивних методів ведення переговорів та укладання угод. Державне та місцеве управління також входить у процес цифровізації.

Не слід забувати також й про сучасний стан, в якому опинилась Україна зараз. Війна вносить корективи до всього суспільного життя. Підприємництво не є виключенням. З початком бойових дій на території України більше 12 мільйонів українців знаходяться в статусі тимчасово переміщених осіб, близько 5,2 з них знаходяться закордоном. Майже 40% українців втратили роботу через війну, 24% – працюють частково або онлайн, 32% – продовжують працювати у звичайному режимі [3]. В Україні ринок праці через війну опинився у стані кризи. Кількість вакансій різко скоротилася, а середня зарплата знизилася з 15035 до 13736 грн. тільки за перший місяць повномасштабної війни Росії проти України. Багато українців внаслідок військових дій уже втратили роботу. Знайти нову роботу стало складно. Так: 34% опитаних українців заявили, що їм складно знайти роботу у тому населеному пункті, де вони

перебувають, а 21% претендентів кажуть, що та робота, яку вони можуть знайти, не відповідають їх очікуванню щодо розміру заробітної плати. Також варто зазначити, що очікування українців щодо розміру заробітної плати не змінилися. Як і до війни, в середньому у своїх резюме українці вказують зарплату 15567 грн. А ось середня цифра у вакансіях суттєво знизилася – з 24 лютого до квітня вона впала на 11%. Водночас запити щодо віддаленої роботи зменшилися лише на 4,5% з початку року. Це демонструє популярність та доступність віддаленої роботи й надалі, особливо під час війни [5].

Український та світовий ринок праці вже не буде таким як раніше. Якщо до цього ми напряму залежали від зовнішньої кон'юнктури, то сьогодні саме війна в Україні змінює попередні парадигми і принципи, за якими функціонувала як економіка [3].

Висока турбулентність довкілля змушує як власників бізнесу активніше включатися у процеси безпосереднього управління його розвитком з метою підвищення ефективності діяльності та мінімізації ризиків. Сучасний стан бізнес-середовища з його глобалізацією, динамічністю та невизначеністю вимагає від підприємців володіння інструментами бізнес-аналітики та прогнозування, фінансового та ризик-менеджменту, особливими прийомами комерціалізації бізнес-ідей, розвитку інноваційного, виробничого та інтелектуального потенціалу. Важливу роль в процесах цифровізації відіграють компетенції підприємців та працівників, які формують інтелектуальну платформу цифрової економіки.

Професійні компетенції, що сприяють розвитку підприємництва в цифровій економіці, в цілому не замінюють собою компетенції в умовах ринкової економіки, так само як і компетенції цифрового підприємця невіддільні від компетенції підприємця традиційного бізнесу.

Таким чином, ключовим фактором цифрової трансформації у діяльності суб'єктами ринку є розвиток цифрової культури. Перехід на інноваційний шлях розвитку залежить від таких основних умов:

створення інфраструктури інноваційної економіки, використання наявних конкурентних переваг та інтелектуальних ресурсів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Brynjolfsson E., Kahin B. (editors) Understanding the Digital Economy, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, and London, England, 2000. 408 p.

2. Ломачинська, І., Войцеховська, А., Чуркіна, І. Трансформація бізнес-моделей підприємницької діяльності в умовах цифровізації економіки та фінансового сектору. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*, 20(3(49)). URL: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2021.3\(49\).252791](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2021.3(49).252791).

3. Даниліна С. О. Ринок праці України в умовах цифровізації та воєнного стану

URL:<http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6410/13263-1?inline=1>.

4. Reimagining the postpandemic economic future / McKinsey & Company. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/publicand-social-sector/our-insights/reimagining-the-postpandemic-economic-future>.

5. Філатов В. Як зміниться ринок праці в Україні під час війни. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/1/685047/>

ГОРПИНІЧ Ольга,

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, соціології та політології Державного торговельно-економічного університету

КОМУНІКАТИВНІ ПРАКТИКИ В ДИДЖИТАЛ СУСПІЛЬСТВІ

Процес комунікації виступає основною сполучною ланкою між економічними, політичними та інформаційними трансформаціями